

АТА-АНА БАҚЫЛАУЫ

БАЛАНЫҢ ИНТЕРНЕТТЕГІ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖОЛДАРЫ

Ата-ана бақылауы - баланың интернетті, қосымшалар мен контентті пайдалануын тексеруге және бақылауға арналған құралдар мен бағдарламалар.

ҚАНДАЙ ФУНКЦИЯЛАРДЫ ҚОСУҒА БОЛАДЫ

жағымсыз сайттар мен қосымшаларды бұғаттау
кілт сөздермен іздеу тапсырмаларын сүзгіден өткізу
интернеттегі уақытты шектеу
баланың онлайн белсенділігін бақылау
әлеуметтік желілер мен хат алмасуды бақылау
спам, вирус және алаяқтық әрекеттерден қорғау
құрылғының (баланың) геолокациясы

БАЛАНЫҢ ИНТЕРНЕТТЕГІ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖОЛДАРЫ

0-5 ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ АТА-АНАЛАРЫНА КЕҢЕС

1. Бала пайдаланатын үйдегі барлық құрылғылар мен балалар планшетіне ата-ана бақылауы қызметін орнатыңыз.
2. Балаңызға сіздің аккаунтыңызға байланған бөлек есептік жазба құрыңыз.
3. Гаджеттерді қолдану ережесін бекітіңіз. Балаңыздың құрылғыларды қонақ бөлмесі сияқты ортақ бөлмелерде қолдануын құптайтыныңызды білдіріңіз.
4. Балаңыздың құрылғысына қауіпсіз қосымшалар жүктеп беріңіз. Оларды өз бетімен жүктеп, онлайн сауда жасау мүмкіндігін өшіріп қойыңыз.
5. Браузерде немесе басты экранда позитивті бастапқы бет жасаңыз. Бұл бала үшін қолайлы ресурстар (YouTube Kids, білімдік ойындар)

кибер
тұмар

Экран бала күтуші емес. Балаңыздың цифрлық ортасын саналы да, саламатты етіңіз.

6-10 ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ АТА-АНАЛАРЫҢА КЕҢЕС

АЛҒАШҚЫ СМАРТФОН

- 1. Балаңызға және смартфон әперген болсаңыз - әуелі оны баптап беріңіз.** Балаңызбен бірге телефонға құпиясөз орнатыңыз, геолокация және іздеу функцияларын қосыңыз. Есептік жазбаны өз аккаунтыңызға байлаңыз.
- 2. Баланың смартфонындағы ата-ана бақылауы сервисін қолданып,** балаңыздың онлайн белсенділігін, жүрген жолын бақылаңыз, сондай-ақ жағымсыз контентті шектеңіз.
- 3. Үйдегі интернет желісінде ата-ана бақылауын орнатыңыз.** Балаңыз үй компьютерін қолданып, сабақ оқу барысында ата-анасына және отбасының басқа мүшелеріне арналған контентке тап болмауын қадағалаңыз.
- 4. Гаджеттерді үйде, мектепте, демалыс кезінде жіне т.б. қолдану ережелерін жасаңыз.** Интернетті қайда, қашан, қанша уақыт қолдануға болатынын, езі туралы қандай ақпаратпен бөлісуге болатынын белгілеп беріңіз.
- 5. Өзіңіздің жеке құрылғыларыңыз бен есептік жазбаларыңызды, мобильді банкинг қосымшаларын құпиясөзбен қорғаңыз,** балаңыз бұл деректерді кездейсоқ немесе әдейі қолданып жүрмесін.

11-13 ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ АТА-АНАЛАРЫҢА КЕҢЕС

ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІДЕГІ АЛҒАШҚЫ АККАУНТ

- 1. Балаңыздың жеке және үй құрылғыларындағы ата-ана бақылауы сервисін пайдаланыңыз.** \
- 2. Әлеуметтік желі нормалары мен ережелерін елеусіз қалдырмаңыз.** Танымал платформалардың көпшілігінде 13 жастан бастап қана тіркелуге рұқсат етілген.
- 3. Егер балаңыз әлеуметтік желіні қолдана бастаса, оның аккаунтын өз есептік жазбаңызға байлаңыз.** Бұл оның аккаунтының, жеке хабарламаларының баптауларын реттеуге, геобелгілерді алып тастауға көмектеседі.
- 4. Жасөспіріммен оның онлайн өмірі жайлы әңгімелесіңіз.** Оның қандай сайттарға кіретінін, қандай ойындар ойнайтынын, кіммен қандай платформаларда сөйлесетінін біліңіз.
- 5. Балаңызға онлайн абыройдың не екенін** және жосықсыз белсенділіктің қалайша цифрлық ортада жағымсыз із қалдыратынын түсіндіріңіз.
- 6. Онлайн этикеттің маңыздылығын түсіндіріңіз.** Буллинг, қорлайтын, намысқа тиетін хабарламалар, өсек-аяң шынайы өмірде де мәселе туындатуы мүмкін.
- 7. Сыни ойлау мен медиасауаттылықты дамытуға көмектесіңіз.** Фейктер мен айла-шарғыларды ажыратуды үйретіңіз.
- 8. Желіде кейбір адамдар фейк профильмен отыратынын хабардар етіңіз.** Балаңызға сіздің рұқсатыңызсыз ешбір виртуалды танысымен кездесуге болмайтынын түсіндіріңіз.
- 9. Онлайндағы жеке өмір ұғымын түсіндіріңіз.** Өзі туралы және басқа адамдар туралы жеке мәліметтерді жариялауға болмайтынын айтыңыз.

14+ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ АТА-АНАЛАРЫНА КЕҢЕС

АЗЫРАҚ БАҚЫЛАУ - КӨБІРЕК СЕНІМ

- 1. Ата-ана бақылауы бағдарламасын қолданыңыз,** тек есіңізде болсын, балаңыз есейген сайын оның құрылғыларындағы өзіңіз баптайтын параметрлерді азайтуыңызға болады.
- 2. Балаңызға цифрлық сауаттылықты және цифрлық тәртіпті үйретіңіз.** Желідегі сексуалды алымсақтық пен кибербуллинг қаупі туралы айтып беріңіз.
- 3. Балаңыз қолданатын әлеуметтік желілердің нұсқаулықтарын бірге зерттеңіз.** Әлеуметтік желінің алгоритмдері оның түрлі мәселелердегі көзқарасына қалай ықпал ете алатынын айтып беріңіз.
- 4. Балаңызға желідегі жеке деректерді, оның ішінде банк картасының деректерін, аккаунт құпиясөздерін қорғауға көмектесіңіз.** Жария етуге болмайтын мәліметтердің нақты тізімін (үйдің, мектептің, ата-анасының жұмыс орнының және басқаларының мекен-жайын) жасаңыз.
- 5. Балалардың көруіне тыйым салынған және жағымсыз контент туралы, оларды неліктен көруге болмайтынын айтып беріңіз.** Заманауи технологиялар шынайы ақпараттан ажырата алмайтын фейктер жасай алатынын түсіндіріңіз.
- 6. Виртуалды достармен танысу ережелерін құрыңыз** (анонимдермен сөйлеспеу, жеке деректерді жария етпеу, ата-ананың рұқсатынсыз ешкіммен кездеспеу және басқалары)
- 7. Балаңыздың виртуалды және шынайы өмірі туралы сөйлесіңіз.** Сенімге құрылған жаймашуақ қатынаста болыңыз. Пайдалы істерді, демалысты және ойын-сауықты мөлшерлей білуді үйретіңіз.